

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัย
2. ผู้ปฏิบัติการ ประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบานา และหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลบานา
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย สภาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา และเจ้าหน้าที่ระดับตำบล สถานีอนามัยตำบลบานา

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แผ่นดิสก์ สมุดบันทึก แบบบันทึกรายงานการประชุม แบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ยึดขั้นตอนการดำเนินงานของไบรมแมน โดยที่กระบวนการการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

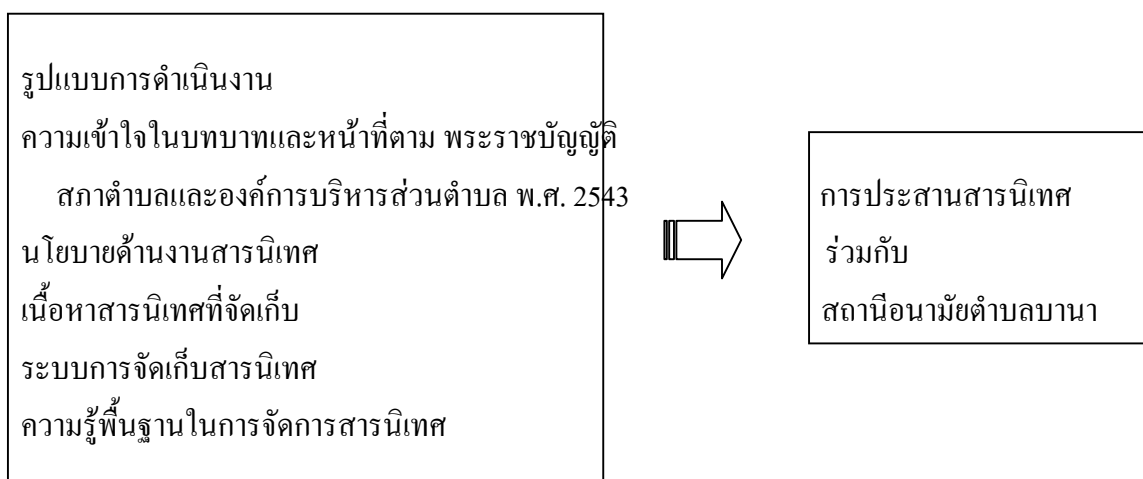
1. การระบุปัญหา ได้แก่

1.1 ปัญหาการวิจัย คือ “ข้อจำกัดหรือปัญหาอะไรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา” และหาแนวทางแก้ไขข้อจำกัดหรือปัญหานั้น ๆ เพื่อมากำหนดเป็นรูปแบบ(Model) ของการประสานงานนิเทศระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา

1.2 กรอบการวิจัย จากการศึกษาภาคสนาม แนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาที่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา แสดงได้ดังนี้

ภาพประกอบ 16 ตัวแปรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาที่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศร่วมกับ

สถานีอนามัยตำบลบานา



2. การวิเคราะห์ปัญหา

2.1 การวิจัย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ โดยใช้วิธีการการเข้าสู่สนาม เพื่อศึกษาถึงสภาพงานสารนิเทศโดยทั่วไปขององค์กร และเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงของการประสานงานนิเทศระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา

2.2 การวินิจฉัยกรอบการวิจัย เป็นการวิจัยตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา

2.3 การปฏิบัติการวิจัย เป็นการนำรูปแบบการประสานงานนิเทศที่ได้มาปฏิบัติการในขั้นตอนการประเมินผลโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา

2.4 การประเมินผลหลังสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัย เป็นการศึกษาสภาพการใช้สารนิเทศในการดำเนินโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย ตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่

1. การวิจัยและวินิจฉัยตัวแปรการวิจัย
2. การวิเคราะห์ปัญหา
3. การประเมินผลรูปแบบการประสานงานนิเทศ

1. การวิจัยและวินิจฉัยตัวแปรการวิจัย

การวิจัยและวินิจฉัยตัวแปรการวิจัย คือ การหาแนวทางแก้ไขข้อจำกัดหรือปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา ในที่นี้ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดของประเด็นดังกล่าวรวมอยู่ในประเด็นการวิเคราะห์ปัญหา

2. การวิเคราะห์ปัญหา

การวิเคราะห์ปัญหา จากการวิจัยกรอบการวิจัยทั้ง 6 ตัวแปรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาที่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศได้แก่

1. รูปแบบการดำเนินงาน
2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2543

3. นโยบายด้านงานนิเทศ

ตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศ ได้แก่

1. เนื้อหาสารนิเทศที่จัดเก็บ
2. ระบบการจัดเก็บสารนิเทศ
3. ความรู้พื้นฐานในการจัดการสารนิเทศ

จากผลการวิจัยตัวแปรการวิจัย พอสรุปได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการดำเนินงาน

ผลการวิจัย พบว่า โครงการ งาน กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2541 (ปีที่ผู้วิจัยศึกษา) จำนวน 24 ใน 44 โครงการ มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนเป็นหลัก ในส่วน 19 โครงการที่เหลือเป็นลักษณะของการส่งเสริมและฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชนเท่านั้น เช่น การส่งเสริมการเลี้ยงเป็ด ไก่ โดยการแจกพันธุ์สัตว์เป็นหลัก ดังนั้นรูปแบบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่เน้นการพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐานเป็นหลัก ส่งผลต่อการประสานงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนร่วมกับสถานีอนามัยตำบลอย่างแน่นนอน เพราะรูปแบบการดำเนินงานดังกล่าวไม่มีการใช้สารนิเทศอันเป็นตัวชี้วัดสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนแต่อย่างใด

จากการร่วมกันวินิจฉัยหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขประเด็นปัญหารูปแบบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

1. การจัดทำโครงการร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและสถานีอนามัยตำบล โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่วนสถานีอนามัยเป็นเจ้าของโครงการ
2. กระทรวงมหาดไทย ควรกระตุ้นและเน้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาสุขภาพของประชาชนในชุมชน
3. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรตั้งเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ชัดเจน โดยแบ่งตามอัตราส่วนดังนี้ โครงสร้างพื้นฐาน 40% การพัฒนาคุณภาพชีวิต 30% ส่งเสริมอาชีพ 30%
4. จัดอบรมหรือสัมมนาให้กับคณะกรรมการบริหารฯขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อปรับเปลี่ยนแนวความคิดและทัศนคติของคณะกรรมการบริหารฯ ให้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต
5. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้การสนับสนุนโครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชุมชน
6. ร้องขอให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของสถานีอนามัยตำบล เป็นที่ปรึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2 ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2543

ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดไม่ทราบรายละเอียดในบทบาทและหน้าที่ของตนตามที่กฎหมายระบุไว้ เนื่องจากสาเหตุ ดังนี้

1. ระดับการศึกษาของคณะกรรมการบริหารฯทั้งหมดอยู่ในระดับภาคบังคับ
2. คณะกรรมการบริหารฯไม่ได้รับการฝึกอบรมให้รับรู้บทบาทและหน้าที่ของตน
3. คู่มือการปฏิบัติงานอ่านยาก ทำความเข้าใจยาก

ดังนั้น ตัวแปรความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2543 จึงส่งผลต่อการประสานงานเพื่อร่วมกับสถานีอนามัยตำบล เพราะความไม่

เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว ส่งผลให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลนวนเวียงอยู่เพียงเรื่องการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น ดังนั้น คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา จึงไม่มีความจำเป็นในการใช้สารนิเทศที่บ่งชี้สภาพปัญหาของชุมชนบานาแต่อย่างใด

ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้ร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามาในประเด็นดังกล่าวไว้ดังนี้

1. การให้การฝึกอบรมและคณะกรรมการบริหารฯขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา เพื่อให้ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนให้ชัดเจน
2. ให้มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำงานประจำอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบานา
3. การศึกษาคุณภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ
4. เสริมความรู้เรื่องการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้เข้าใจขั้นตอนของความสำเร็จของการจัดทำแผน

2.3 นโยบายด้านงานสารนิเทศ

ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบานาไม่มีการกำหนดนโยบายด้านงานสารนิเทศเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานเก็บข้อมูลและสารนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนแต่อย่างใด จึงส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลบานาไม่มีระบบสารนิเทศที่เป็นขององค์กรเอง ดังนั้น ตัวแปรนโยบายด้านงานสารนิเทศส่งผลต่อการประสานสารนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา

แนวทางการดำเนินงานในประเด็นดังกล่าว ได้แก่

1. ในระยะแรกองค์การบริหารส่วนตำบลบานา ควรวางแผนนโยบายเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลขององค์การให้ชัดเจน ได้แก่ ประเภทข้อมูล รายละเอียดข้อมูลของแต่ละงาน การจัดกลุ่มหรือแบ่งหมวดหมู่ข้อมูล เป็นต้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบานาควรมีที่ปรึกษาเกี่ยวกับงานสารนิเทศเพื่อพัฒนาชุมชน เช่น พัฒนาการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบานาควรมีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ทำ เพราะการประเมินจะส่งผลให้เกิดการใช้ข้อมูลสถิติต่าง ๆ
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบานาต้องมีนโยบายการประสานงานหรือประสานแผนกับสถานีอนามัยตำบลบานา
5. องค์การบริหารส่วนตำบลบานาจัดทำโครงสร้างข้อมูลขององค์กรเอง โดยเขียนแบบรายละเอียดข้อมูลจากคลังข้อมูลสาธารณสุขประจำปีของสถานีอนามัยตำบลบานา , ข้อมูล จปฐ. และกชช.2ค

2.4 เนื้อหาสารนิเทศที่จัดเก็บ

องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ไม่มีการจัดเก็บสารนิเทศที่เป็นตัวบ่งชี้สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนบานาแต่อย่างใด มีเฉพาะเอกสารเอกสารการสรุประดับการพัฒนาของหมู่บ้าน จากข้อมูล กชช.2ค เท่านั้น ตัวแปรดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่า พื้นฐานของการประสานสารนิเทศนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสารนิเทศประเภทเดียวกัน เพราะแนวคิดของการประสาน คือ การใช้ทรัพยากรสารนิเทศร่วมกันและการแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารนิเทศระหว่างกัน และหากองค์การบริหารส่วนตำบลบานา สามารถกำหนดนโยบายดำเนินงานสารนิเทศขององค์กรที่ชัดเจนแล้ว เนื้อหาสารนิเทศที่จัดเก็บก็จะเกิดขึ้นตามมา

แนวทางการดำเนินงานในประเด็นดังกล่าว คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบานาต้องจัดเก็บข้อมูลเป็นงาน ๆ ที่กฎหมายได้รวมไว้ โดยที่รายละเอียดของเนื้อหาสารนิเทศดังกล่าวจะยึดตามคลังข้อมูลสาธารณสุขประจำปีของสถานีอนามัยตำบลบานา , ข้อมูล จปฐ. และ กชช.2ค มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะกับงานพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา

2.5 ระบบการจัดเก็บสารนิเทศ

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลบานาไม่มีระบบสารนิเทศภายในองค์กร ระบบการจัดเก็บสารนิเทศจึงไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามหากองค์การบริหารส่วนตำบลบานาสามารถกำหนดนโยบายดำเนินงานสารนิเทศขององค์กร ได้ชัดเจน ระบบการจัดเก็บสารนิเทศก็จะตามมา

ระบบการจัดการสารนิเทศแนวปฏิบัติในประเด็นดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลบานาสามารถทำได้ดังนี้

1. ในเบื้องต้นองค์การบริหารส่วนตำบลบานาควรจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบบันทึกข้อมูล (Form) หรือแบบรายงานต่าง ๆ ที่ทำด้วยมือก่อน โดยการแยกตามประเภทหรือหมวดหมู่ในแต่ละงาน หลังจากนั้นค่อยพัฒนาเป็นการจัดเก็บด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในรูปแบบของฐานข้อมูลต่อไป
2. มีระบบการจัดเก็บที่เป็นหมวดหมู่คล้ายห้องสมุด โดยมีห้องแยกเฉพาะ เก็บทั้งในรูปแบบเอกสาร และสื่อทัศนวัสดุ เช่น สไลด์ วิดีโอเทป กราฟ แผนที่ เป็นต้น

2.6 ความรู้พื้นฐานในการจัดการสารนิเทศ

ความรู้พื้นฐานในการจัดการสารนิเทศของบุคคลที่รับผิดชอบ หากองค์การบริหารส่วนตำบลบานา มีนโยบายดำเนินงานสารนิเทศที่ชัดเจนแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะจัดการสารนิเทศเหล่านั้นให้อยู่เป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการค้นคืน บุคลากรที่รับผิดชอบในงานนี้ต้องมีความรู้ในการจัดการสารนิเทศ ซึ่งได้แก่ คัดเลือก จัดหา เลือกใช้วิธีการจัดเก็บ สืบค้น และเผยแพร่สารนิเทศเหล่านั้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ดังนั้น ตัวแปรดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อการประสานงานที่สอดคล้องกับสถานีอนามัยตำบล บานาแต่อย่างใด โดยมีเหตุผลที่ว่าบุคลากรที่รับผิดชอบสามารถเรียนรู้งานการจัดการสารสนเทศภายหลังได้

ข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว มีดังนี้

1. จัดหาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานนี้โดยเฉพาะ
2. บุคลากรผู้รับผิดชอบในงานดังกล่าวควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานสารสนเทศเป็น พื้นฐานเสียก่อน โดยขอรับการสนับสนุนวิทยากรจากหน่วยงานอื่น เช่น พัฒนาชุมชนหรือสถานี อนามัย เป็นต้น
3. บุคลากรควรมีความรู้ด้านการจัดระบบสารสนเทศ และสามารถใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และ โสตทัศนูปกรณ์ได้

โดยสรุป การวิจัยตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่ส่งผลต่อการ ประสานงานที่สอดคล้องกับสถานีอนามัยตำบลบานา พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการประสานงานที่ สอดคล้อง นั้น ได้แก่

1. รูปแบบการดำเนินงาน
2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537

3. นโยบายด้านงานสารสนเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่า นอกเหนือจากตัวแปรทั้ง 6 ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีตัวแปร สำคัญอื่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาที่ค้นพบจากการศึกษาภาคสนามที่ส่งผลต่อการ ประสานงานที่สอดคล้องด้านคุณภาพชีวิตร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา ได้แก่

1. การขาดการประสานงานหรือประสานแผนร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา ทำให้องค์ การบริหารส่วนตำบลบานาไม่สามารถมองเห็นภาพของการพัฒนาคนได้อย่างชัดเจน
2. การไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำงานประจำอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ไม่ สามารถกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลบานาดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ได้
3. การขาดสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารของทั้งสององค์กร
4. การขาดการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรทางด้านงานพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อกระตุ้นให้ องค์กร-บริหารส่วนตำบลบานาเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

ในส่วนของการนำเสนอรูปแบบและการปฏิบัติการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบเพื่อเป็น ทางเลือกในการปฏิบัติการวิจัยในองค์การบริหารส่วนตำบลบานา โดยรูปแบบที่ได้อยู่ภายใต้ ขอบข่ายของวัตถุประสงค์การวิจัยและสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์เท่านั้น โดยมีรูปแบบการประสาน งานที่สอดคล้องดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานาต่างกำหนดรวบรวม และจัดเก็บข้อมูลและสารนิเทศเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมขององค์กร

รูปแบบที่ 2 องค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานาสร้างความร่วมมือของการจัดระบบสารนิเทศร่วมกัน โดยที่ระบบสารนิเทศดังกล่าวอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยถือว่าเป็นศูนย์ข้อมูลระดับตำบล

รูปแบบที่ 3 การร้องขอสารนิเทศจากหน่วยงานอื่น โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานาร้องขอสารนิเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนกับหน่วยงานที่ดำเนินงานคล้ายคลึงกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้แก่ สถานีอนามัยตำบลบานา และสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองปัตตานี จากนั้นก็จะนำมาประมวลผลให้เป็นสารนิเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาเอง

ในส่วนของการปฏิบัติการวิจัย ผู้วิจัยนำรูปแบบการประสานสารนิเทศแบบที่ 3 มาปฏิบัติการในขั้นตอนการประเมินผลโครงการ โดยนำเนื้อหาสารนิเทศจากแหล่งข้อมูล กชช.2ค จปฐ. บัญชี 1-6 และคลังข้อมูลสาธารณสุขประจำปีมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของงานหรือไม่ โดยที่ผู้วิจัยได้เลือกโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา จำนวน 6 โครงการด้วยกัน ได้แก่

1. โครงการลานกีฬาเอนกประสงค์ระดับตำบล
2. โครงการรณรงค์บ้าน ชุมชน และ โรงเรียน ปลอดภัยตาย ปี 2541
3. โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กพร้อมคูระบายน้ำ
4. โครงการก่อสร้างถนน คสล. ภายในหมู่บ้าน
5. โครงการ อบต. พบประชาชน
6. โครงการ อบต. บานา เมืองน่าอยู่

รูปแบบการประสานสารนิเทศที่จะนำมาปฏิบัติการ คือ รูปแบบที่ 3 การร้องขอสารนิเทศจากหน่วยงานอื่น โดยการนำเอาข้อมูล จปฐ, กชช.2ค, บัญชี 1-6 และคลังข้อมูลสาธารณสุขประจำปี มาประมวลผลให้เป็นสารนิเทศเพื่อการประเมินผลโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา

เนื้อหาสารนิเทศในรูปแบบการประสานสารนิเทศแบบที่ 3 มีดังนี้

1. แบบบันทึกการสังเกต
2. แบบฟอร์มการขอใช้สนามกีฬา
3. ข้อมูล กชช.2ค ตัวชี้วัดที่ 34 กิจกรรมทางกีฬา
4. ผลการประเมินระดับการพัฒนาหมู่บ้านตำบลบานา ปี 2542
5. ข้อมูลระบาดวิทยา 506
6. บันทึกการควบคุมงานจ้างเหมา

7. รายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างเป็นรายวัน
8. แบบสำรวจความพึงพอใจของชุมชน
9. สรุปข้อมูล กชช.2ค ปี 2541 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
10. สรุปข้อมูล จปฐ. ปี 2543 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
11. แบบประเมินผลโครงการ อบต. พบประชาชน
12. แบบรายงานสภาพการสุขภาพตำบลหมู่บ้านระดับตำบล (08 รบ. 3 ต.)

3. การประเมินผลรูปแบบการประสานงานสหเทศ

ผลการประเมินการใช้รูปแบบสหเทศดังกล่าวขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา พบว่า องค์กรไม่ได้ใช้ประโยชน์รูปแบบเหล่านั้นในการปฏิบัติงานแต่อย่างใด โดยให้เหตุผลว่า บุคลากรในองค์กรมีภาระงานที่รับผิดชอบมากมาย และรูปแบบเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งคณะกรรมการบริหารฯ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในสหเทศดังกล่าว แต่ในช่วงการปฏิบัติการวิจัยผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบานาสามารถให้บริการสหเทศในส่วนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานใน กชช.2ค และ จปฐ. แก่บุคคลภายนอกและหน่วยงานราชการอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยเชิงการปฏิบัติการครั้งนี้ตามการดำเนินการวิจัยของ ไบรแมน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุปัญหาการวิจัย

หากพิจารณาภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเห็นว่าสถานีอนามัย ซึ่งเป็นสถานบริการสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุขในระดับตำบล ที่มีทั้งบทบาทและพื้นที่ที่รับผิดชอบซ้ำซ้อนกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการสาธารณสุขผสมผสาน 5 สาขา ทั้งในและนอกสถานบริการ (กระทรวงสาธารณสุข, 2539 : 3) อันได้แก่ (1) การส่งเสริมสุขภาพ (2) การควบคุมและป้องกันโรค (3) การรักษาพยาบาล (4) การฟื้นฟูสภาพและดูแลผู้ป่วย (5) การสนับสนุนบริการ การดำเนินงานสาธารณสุขและการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการวางแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสม กับสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งหน้าที่ต่าง ๆ

ด้วยภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ข้างต้นนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการได้เสร็จ

ตามเป้าหมายเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายปัจจัย เช่น งบประมาณการบริหารกิจการ ความสามารถหรือศักยภาพในเชิงบริหาร ความซื่อสัตย์สุจริต ทีมงานและทรัพยากรในองค์กร และ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือ การประสานทรัพยากรสารสนเทศกับองค์กรของรัฐทั้งในส่วน กลางหรือส่วนภูมิภาค ตลอดจนองค์กรของภาคธุรกิจเอกชนที่มีภาระหน้าที่ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน เป็นการเสริมภารกิจขององค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นประโยชน์ในการตอบสนอง ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2540 : 33) ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของการประสานของ ลอว์ (Law, 1993 : ED363629) ที่ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของการประสานสารสนเทศก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้ เกิดความรวดเร็วในการทำงานมากขึ้น เกิดการจดจำ เกิดการสื่อสารด้วยวาจา และการเกิดความร่วมมือของการไหลเวียนสารสนเทศโดยผ่านเครื่องมือการสื่อสาร และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มอร์ริ่น (Morrin, 1994 : EJ498440) ที่พบว่า การประสานสารสนเทศก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจดจำในการทำงาน จากการศึกษาภาคสนามพบว่า สภาพการขาดระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการวางแผนพัฒนาตำบล หากสามารถจัดรูปแบบการประสานสารสนเทศที่ดีและเหมาะสมก็จะเกิดผลดีต่อการประสาน ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา

2. การวิเคราะห์ปัญหา

2.1 การวินิจฉัยกรอบการวิจัย

เพื่อให้การอภิปรายเป็นไปอย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยได้นำตัวแปรหรือปัจจัยของรูปแบบการประสานสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ทั้ง 6 ตัวแปร มาอภิปรายโดยพิจารณา ประกอบกับแนวคิดเชิงทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเชิงประจักษ์จากงานภาคสนาม ผลการวินิจฉัยมีดังนี้

2.1.1 รูปแบบการดำเนินงาน

ส่วนใหญ่โครงการ งาน กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบานามุ่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนเป็นหลัก สอดคล้องกับ จรัส สุวรรณมาลา (2542 : 22-23) ที่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ มีการกำหนดภารกิจหลักของตนเองไว้ในแผนพัฒนา 5 ปี โดยที่กลุ่มภารกิจลำดับแรกๆ ที่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ กลุ่มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน สะพาน แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร) และมีกลุ่มภารกิจตามกฎหมายที่มีได้ปรากฏในแผนพัฒนาตำบลระยะ 15 ปีขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกรณีศึกษา คือ ด้านการศึกษา วัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข และยังสอดคล้องกับ กรมการปกครอง (2539 : 106) ที่กล่าวว่า โครงการพัฒนาส่วนใหญ่เป็น โครงสร้างพื้นฐาน แทบไม่มีโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านอื่น ๆ เลย

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยพบจากงานภาคสนาม ผู้วิจัยคิดว่าแม้ว่ากระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้บังคับบัญชาขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงได้กำหนดภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด แต่ในการปฏิบัติงานที่เป็นจริงนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องดำเนินการกิจของตนเองและจำเป็นต้องกำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจของตำบลตามความเข้าใจดั้งเดิม (ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลฯ ใหม่) ซึ่งสอดคล้องกับกรมการปกครอง (2539 : 98) ที่กล่าวว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเคยชินกับรูปแบบการบริหารของสภาตำบลเดิม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังคิดว่าปัจจัยที่ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลบานานามีรูปแบบการดำเนินงานที่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ดังนี้

1. การดำเนินงานมักจะมองเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นหลัก (ถนน , น้ำ) ไม่สามารถมองภาพการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนได้

2. การขาดการประสานงานกับหน่วยงานราชการภูมิภาคในตำบลและท้องถิ่นใกล้เคียง ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคน เช่น พัฒนาชุมชนและสถานีอนามัย ทำให้ไม่สามารถมองเห็นภาพของการพัฒนาคนได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ วุฒิมานนท์ (2538 : 7) ที่ศึกษาปัญหาด้านการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้วพบว่า ขาดการประสานกับราชการส่วนภูมิภาคในตำบลและท้องถิ่นใกล้เคียงและเสริมด้วยผลการวิจัยของกรมการปกครอง (2539:19) ที่ว่า แนวคิดของส่วนราชการต่าง ๆ ต่อระบบการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีหรือไม่ได้ประสานงานหรือชี้แจงแต่อย่างใด สำหรับการประสานแผนโครงการหรือขอความร่วมมือกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมหรือขอสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวเพื่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ

3. ระเบียบในการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้อำนาจอิสระแก่ฝ่ายบริหารซึ่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น) ที่จะแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ผูกขาดความคิดเห็นและการตัดสินใจพร้อมกับสร้างอิทธิพล ผลประโยชน์จากการกระทำเช่นนี้จึงได้จากการก่อสร้างหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้านนั่นเอง การให้อำนาจอิสระดังกล่าว คือ การที่กระทรวงมหาดไทยให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอิสระในการดำเนินงานเอง โดยไม่มีการควบคุมและตรวจสอบการทำงานแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับกรมการปกครอง (2539:98) ที่กล่าวว่า เกิดความขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกันระหว่างฝ่ายสภาตำบลกับฝ่ายบริหารหรือขัดแย้งกันเองในฝ่ายตน การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ละฝ่ายจึงแสวงหาช่องทางเข้าไปมีบทบาท ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น นอกจากนี้สมาชิกสภาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยังอาศัยช่องว่างของกฎหมายเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้าง

4. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความรู้สึกว่าคุณเป็นตัวแทนของหมู่บ้านเท่านั้นทำให้มีพฤติกรรมที่จะพยายามดึงโครงการลงในหมู่บ้านของคุณเป็นหลัก เพื่อตอบแทนคำเรียกร้องจากราษฎรในหมู่บ้าน อีกทั้งยังสร้างผลงานการพัฒนาที่เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น และส่งผลต่อการลงสมัครในครั้งต่อไป สอดคล้องกับ กรมการปกครอง (2539:99) ได้กล่าวไว้ว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจาก การเลือกตั้งบางคนเข้าใจว่าคุณมีบทบาทคล้ายคลึงกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นเมื่อประชาชนในหมู่บ้านเลือกคุณเป็นตัวแทน คุณก็จะแสดงผลงานให้ปรากฏ ผลงานดังกล่าวจึงเป็นในลักษณะของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความรู้สึกว่าคุณเป็นผู้แทนของหมู่บ้านเท่านั้น ทำให้มีพฤติกรรมที่จะพยายามดึงโครงการลงในหมู่บ้านของคุณเป็นหลักไม่คำนึงถึงความสำคัญของปัญหา (ชัยยงค์ วุฒิมานนท์ 2538 :7)

จากสาเหตุทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ตัวแปรรูปแบบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานานาที่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ส่งผลต่อการประสานงานพิเศษร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานานาอย่างแน่นนอน เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลบานานาไม่มีความจำเป็นในการใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่บ่งชี้สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนแต่อย่างใด

ในขั้นตอนของการปฏิบัติการวิจัยในรูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยไม่สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ เพราะตัวแปรรูปแบบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานานานั้นอยู่นอกเหนือขอบข่ายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนอกเหนือสาขาวิชาสาขานิติศาสตร์ อีกทั้งผู้วิจัยเป็นคนนอกองค์กรทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติการวิจัย

2.1.2 ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานานาเกือบทั้งหมดไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของคุณตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับกรมการปกครอง (2539 : 105) ซึ่งกล่าวว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของคุณ และกระทรวงสาธารณสุข (2539 : 16) ศึกษาความเข้าใจในภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ค่อยแน่ใจว่าภารกิจของตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลฯ ใหม่นี้คืออะไรแตกต่างจากภารกิจเดิมที่เคยปฏิบัติมาอย่างไร และไม่แน่ใจว่าคุณเองควรมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอย่างไรบ้าง และจรัส สุวรรณมาลา (2540:46) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรใหม่ พนักงานในสำนักงานปลัดฯ ส่วนการคลัง รวมทั้งส่วนงานอื่น ๆ ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมั่นใจในเรื่องภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม รวมทั้งการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบของคุณว่าคุณจะใช้วิธีการอย่างไร และมีขอบเขตความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยมีแนวความคิดว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล บานา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับแต่ภาคบังคับทำให้ส่งผลต่อความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งยังส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ หนูรอด (2539 : 99) ที่กล่าวไว้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจบการศึกษาภาคบังคับมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับต่ำ และยังคงสอดคล้องกับกระทรวงสาธารณสุข (2539 : 19) ที่กล่าวไว้ว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ค่อนข้างจำกัด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ป.4 - ม.3 ยัง ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารงาน อีกทั้งยังไม่ทราบแน่ชัดว่าตนเองมีบทบาทและ อำนาจหน้าที่อย่างไรบ้าง ดังนั้นการไม่มีความรู้และไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ส่งผลต่อการกำหนดและวินิจฉัยปัญหาของชุมชน ซึ่งจะต้องนำมาวางแผน แก้ไข รวมทั้งการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของแต่ละแห่งจึงเป็นเพียงเสี้ยวส่วนองงานในหน้าที่ที่ บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น โดยยังคงให้ความสนใจวนเวียนอยู่เพียงเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้น ฐานเท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับ จรัส สุวรรณมาลา (2540 : 46) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในระดับผู้บริหารและพนักงานยังขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการวางแผน ยุทธศาสตร์พัฒนาระยะยาว ดังนั้นการวางแผนพัฒนาตำบลที่จัดทำในปัจจุบันจึงยังขาดความ สมบูรณ์ในเชิงการมองไปข้างหน้าทั้งในทิศทางพัฒนาชุมชน ภารกิจขององค์การบริหารส่วน ตำบลที่ควรดำเนินการและรายได้แนวทางการจัดสรรเงินงบประมาณและสอดคล้องกับ ลือชา วรรัตน์ (2540 : 46, อ้างถึงในกระทรวงสาธารณสุข, 2539 : 17) ที่ว่า การจัดทำแผนขององค์การบริหาร ส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และทักษะในการจัดทำแผน ซึ่ง ครอบคลุมไปตลอดจนถึงการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนนั้น ๆ ด้วยเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและสมเจตนาธรรมของกฎหมายต่อไปและจากผลการศึกษาวิจัย กลุ่มเรื่อง การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล 2539 ของ ลือชา วรรัตน์ (2540 : 46, อ้างถึงใน กระทรวงสาธารณสุข , 2539 : 17) พบว่าในกระบวนการการทำแผนนั้นไม่ได้ใช้ข้อมูลที่มีอยู่เป็นตัว กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายงานทั้งหมด (ข้อมูล จปฐ. และ กชช.2ค) ซึ่งขัดแย้งกับระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแนวทางการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วน ตำบลพ.ศ.2540 (ราชกิจจานุเบกษา , 2540 : 31) ที่ระบุไว้ว่า ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงการ งาน และกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล คณะทำงานสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลควรยึดถือยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแนวทางการพัฒนาอำเภอ เป็นแนวทาง โดยนำข้อมูลคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.2ค) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลที่ได้จากการนำเสนอของกรรมการหมู่บ้านกรรมการกลางหมู่บ้าน อาสา พัฒนาและป้องกันตนเอง และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือข้อมูลอื่นมาใช้ในการ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตำบล

จากสาเหตุทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ตัวแปรความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ส่งผลต่อการประสานงานนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลอย่างแน่นนอน เพราะคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ส่งผลให้การจัดทำแผนพัฒนาและการกำหนดภารกิจหลักมุ่งเน้นการพัฒนาและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน มิได้ปรากฏภารกิจตามที่กฎหมายกำหนดในกลุ่มของสาธารณสุขแต่อย่างใด ซึ่งแตกต่างจากภารกิจของสถานีอนามัยตำบลอย่างสิ้นเชิง

และในขั้นตอนของการปฏิบัติการวิจัยในรูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยไม่สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ เพราะเป็นตัวแปรหรือปัจจัยที่เป็นประเด็นปัญหาในระดับองค์กรและระดับหน่วยงานสาธารณสุขที่จะต้องดำเนินการแก้ไข อีกทั้งเป็นตัวแปรที่นอกเหนือขอบข่ายวัตถุประสงค์การวิจัยและนอกเหนือสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

2.1.3 นโยบายด้านงานสาธารณสุข

การปฏิบัติงานจริงขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนา ไม่มีการกำหนดนโยบายด้านงานสาธารณสุขเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาแต่อย่างใด ดังนั้นการขาดนโยบายด้านงานสาธารณสุขขององค์กรทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลบางนาไม่มีการจัดเก็บและใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจหรือประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตำบลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุลชน ธนาพงศ์ธร และอนันต์ เกตุวงศ์ (2535 : 5) ที่กล่าวไว้ว่า นโยบายเป็นแนวทางกว้าง ๆ ที่องค์กรหนึ่ง ๆ กำหนดขึ้นเพื่อชี้นำให้มีการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมา จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในเบื้องต้นองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาควรวางนโยบายด้านงานสาธารณสุขขององค์กรให้ชัดเจน จากนั้นการกระทำต่าง ๆ เกี่ยวกับสารสนเทศขององค์กรก็จะตามมา โดยที่ สามารถกำหนดนโยบายสารสนเทศขององค์กรเป็นแนวทางกว้าง ๆ คือ สารนิเทศชุมชนบางนาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบางนา และเพื่อบริการแก่บุคคลและหน่วยงานภายนอก และอาจกำหนดมาตรการไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดโครงสร้างสารสนเทศตามอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลที่ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537
2. จัดเก็บ รวบรวม และพัฒนาระบบสารสนเทศดังกล่าวในลักษณะที่ทำด้วยมือ (Manual function) ก่อน
3. การนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาและการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ทำขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนา
4. การให้บริการแก่บุคลากรหรือหน่วยงานภายนอก อาจดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้

ทราบ

ขั้นตอนการกำหนดนโยบายสารสนเทศดังกล่าวขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา เพราะในทฤษฎีของการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบทนั้น สารสนเทศเป็นทรัพยากรที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการพัฒนาชนบทไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งหากปราศจากทรัพยากรสารสนเทศแล้วการพัฒนาก็เป็นไปได้ยาก (แมนมาส ชวลิต , 2528 : 6) การใช้ทฤษฎี หลักการ และเหตุผลตลอดจนตัวเลข สถิติ และสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวางแผน มีส่วนช่วยให้แผนมีความถูกต้องเหมาะสม และมีความสมบูรณ์ (กุลธนา ธนาพงศ์ธร และอนันต์ เกตุวงศ์ , 2535 : 20)

ในขั้นตอนของการปฏิบัติการวิจัยในตัวแปรนโยบายด้านงานสารสนเทศดังกล่าว ผู้วิจัยไม่สามารถนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ เพราะเป็นตัวแปรหรือปัจจัยที่เป็นประเด็นปัญหาระดับองค์กรที่ผู้บริหารองค์กรต้องร่วมกันดำเนินการแก้ไข อีกทั้งผู้วิจัยไม่ได้เป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติการวิจัย และไม่สามารถกระตุ้นให้คณะบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

2.1.4 เนื้อหาสารสนเทศที่จัดเก็บ

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยพบในประเด็นดังกล่าว พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบานาไม่ได้มีการจัดเก็บสารสนเทศภายในองค์กรแต่อย่างใด มีเฉพาะการนำเสนอข้อมูลชุมชนบานา และข้อมูลองค์กรในรูปแบบที่ชุมชน จำนวนประชากร สถิติรายได้ - รายจ่ายประจำปี แผนงานและทำเนียบบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบานาเท่านั้น ในประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดว่าตัวแปรเนื้อหาสารสนเทศที่จัดเก็บไม่ได้ส่งผลต่อการประสานสารสนเทศร่วมกับสถานีอนามัย ด้วยเหตุผลที่ว่า พื้นฐานของการประสานสารสนเทศไม่จำเป็นต้องเป็นสารสนเทศประเภทเดียวกัน หรือเนื้อหาเดียวกันเพราะแนวคิดการประสานสารสนเทศคือ

1. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน (Information Sharing) โดยที่หน่วยงานหนึ่งร้องขอสารสนเทศกับอีกหน่วยงาน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บและเพื่อประหยัดงบประมาณ เช่น การยืมระหว่างห้องสมุด (Inter-library Loan) หรือการยืมกันระหว่างหน่วยงาน

2. การแลกเปลี่ยนสารสนเทศ (Information Exchange) โดยที่หน่วยงานหนึ่งร้องขอใช้บริการสารสนเทศระหว่างกันเพื่อเสริมให้ระบบสารสนเทศของหน่วยงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ในขั้นตอนของการปฏิบัติการวิจัยในตัวแปรเนื้อหาสารสนเทศที่จัดเก็บ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบสารสนเทศในประเด็นของการใช้สารสนเทศเพื่อประเมินโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา แม้ว่าตัวแปรเนื้อหาสารสนเทศที่จัดเก็บไม่ส่งผลต่อการประสานสารสนเทศร่วมกับสถานี

อนามัยตำบลบานาแต่อย่างใด รายละเอียดดังกล่าว ผู้วิจัยได้ชี้แจงไว้ในขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัย
ในบทที่ 4

2.1.5 ระบบการจัดเก็บสารนิเทศ

สภาพความเป็นจริงในองค์การบริหารส่วนตำบลบานา องค์การไม่มีระบบการจัดสาร
นิเทศแต่อย่างใด เพราะไม่มีการใช้สารนิเทศในองค์การ ดังนั้น ระบบการจัดเก็บสารนิเทศจึงไม่เกิด
ขึ้น และหากองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เริ่มที่จะพัฒนาระบบสารนิเทศขององค์การนั้น ในเบื้องต้น
นั้น ผู้วิจัยเสนอแนวคิดในการจัดเก็บสารนิเทศแบบง่าย ๆ โดยประยุกต์มาจากทฤษฎีการจัดหมู่
หนังสือ ที่ว่า การจัดเอกสารที่มีเนื้อหาวิชาอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันมาอยู่รวมกันในที่เดียวกัน
โดยการกำหนดหัวข้อเรื่องที่เป็นคำหรือวลีที่กำหนดขึ้นใช้ประกอบเนื้อหาสาระของเอกสารนั้น ๆ โดย
ที่วัตถุประสงค์ของระบบการจัดเก็บสารนิเทศ คือ

1) เพื่อสะดวกและรวดเร็วในการจัดเก็บเอกสารให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

2) เพื่อสะดวกรวดเร็วในการค้นหาเอกสารที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ
กรมการปกครอง (2539: 91) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดระบบเอกสารที่ดีช่วยให้ องค์การบริหารส่วน
ตำบลและผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในกระบวนการจัดเก็บ
เอกสารที่ดีนั้นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) มีระบบ การมีระบบการจัดเก็บที่ดีต้องวางระเบียบ
ปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านนี้ และต้องเป็นระบบที่เหมาะสมกับหน่วยงาน
นั้น ๆ ให้สามารถปรับหรือขยายได้ในโอกาสต่อไป 2) วิธีปฏิบัติที่ง่ายและเหมาะสมจะต้องสามารถ
ค้นหาได้รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานที่ ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการรักษา ไม่มีขั้นตอน
ปฏิบัติที่ยุ่งยากและซับซ้อน

ในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยมีแนวความคิดว่า หากในการปฏิบัติจริงองค์การบริหารส่วน
ตำบลบานา สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานจากการเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมาเป็
การพัฒนาคนตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ความจำเป็นในการใช้ข้อมูลและสารนิเทศเพื่อ
การปฏิบัติงานก็จะเกิดขึ้นและจะก่อให้เกิดการกำหนดคน โยบายด้านงานสารนิเทศเพื่อชี้้นำให้มีการ
กระทำเกี่ยวกับสารนิเทศต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมา และเป็นสิ่งที่กระทำหรือปฏิบัติได้โดยง่าย โดยมี
ลักษณะการปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการจัดเก็บแฟ้มเอกสารหรือระบบงานสารบรรณขององค์การ
บริหารส่วนตำบลบานานั่นเอง ดังนั้น ตัวแปรระบบการจัดเก็บสารนิเทศขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบานา ไม่ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศของทั้งสององค์กรแต่อย่างใด เพราะผู้วิจัยมีแนว
ความคิดว่า ภายหลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานาสามารถกำหนดคน โยบายสารนิเทศขององค์กร
ได้ ระบบการจัดเก็บสารนิเทศดังกล่าวก็จะเกิดขึ้นตามมาอย่างแน่นอน

ในขั้นตอนของการปฏิบัติการวิจัยในรูปแบบระบบการจัดเก็บสารนิเทศ ผู้วิจัยเลือกใช้
ลักษณะการจัดเก็บเป็นแฟ้มเอกสาร แยกตามหัวเรื่องคล้ายกับการจัดเก็บในงานสารบรรณเพื่อ

สะดวกกับผู้ปฏิบัติงานเพราะเป็นระบบที่คุ้นเคยเป็นอย่างดีของผู้ปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลบานา

2.1.6 ความรู้พื้นฐานในการจัดการสารนิเทศ

ในประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยมอบหมายให้ส่วนงานสารบรรณขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุผลที่ว่า บุคลากรดังกล่าวมีความรู้ความเข้าใจในการจัดเก็บเอกสารและสามารถกำหนดหัวเรื่องเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมการปกครอง

(2539 : 91) ที่กล่าวไว้ว่า ระบบการจัดเก็บที่ดีต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านนี้รับผิดชอบและยังสอดคล้องกับทฤษฎีของการจัดหมู่หนังสือในห้องสมุดของบรรณารักษ์ดังนี้ 1) ต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาและวรรณกรรมของสาขาวิชาเหล่านั้น อันเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความกระจำงในการตัดสินใจปัญหาการวิเคราะห์เนื้อหาของวัสดุห้องสมุด เพื่อกำหนดสัญลักษณ์ 2) รู้จักประเภทของวัสดุห้องสมุด โดยเฉพาะหนังสือ 3) รู้จักนโยบายของห้องสมุด 4) รู้จักระบบการจัดหมู่ที่ใช้ว่ามีโครงสร้างและข้อดีข้อเสียอย่างไร (อัมพร ทีชะระ , 2534 : 2-3)

โดยสรุปตัวแปรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา ได้แก่

1. รูปแบบการดำเนินงาน
2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
3. นโยบายด้านงานสารนิเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่า นอกเหนือจากตัวแปรทั้ง 6 ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีตัวแปรสำคัญอื่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาที่ค้นพบจากการศึกษาภาคสนามที่ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา ได้แก่

1. การขาดการประสานงานหรือการประสานแผนร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา
2. การไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำงานประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลบานา
3. การขาดสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารของทั้งสององค์กร
4. การขาดการติดต่อสื่อสารกับบุคคลด้านการพัฒนาชุมชน

2.1.7 การขาดการประสานงานหรือการประสานแผนร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา

การขาดการประสานงานหรือประสานแผนร่วมกันระหว่างสถานีอนามัยตำบลบานาทำให้องค์กร-บริหารส่วนตำบลบานาไม่สามารถมองเห็นภาพของการพัฒนาคนได้อย่างชัดเจน เพราะการประสานงานเป็น

ขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่งในการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย ในกระบวนการขั้นนี้ ผู้บริหารย่อมจัดให้มีวิธีการและใช้วิธีการต่าง ๆ อันมีระเบียบแบบแผน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้การปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ เป็นไปโดยสมานฉันท์เพื่อให้ได้ปริมาณและคุณภาพของงานสูงสุด (ชูป กาญจนประกร , ม.ป.ป.:2) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงสาธารณสุข (2539 : 106) ที่กล่าวว่า การประสานงานหรือการประสานแผนร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสถานีอนามัยตำบลสามารถมองเห็นภาพของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรได้ชัดเจนขึ้น พร้อมกันนี้ได้เสนอแนวทางการดำเนิน (กระทรวงสาธารณสุข , 2539:106,110-111)

1. ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลให้ความสำคัญกับการประสานแผนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งแผนของงบประมาณและแผนปฏิบัติการ เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนซึ่งกันและกันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

2. ในการดำเนินงานระยะยาวให้กระทรวงสาธารณสุขมีการประสานแผนกับกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ให้ชัดเจนต่อไป

จากผลการวิจัยผู้วิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา ไม่มีการประสานงานหรือการประสานแผนร่วมกันเลย แทบไม่มีการร่วมทำกิจกรรมกันเลยมีเฉพาะการเชิญเข้าร่วมประชุมแถลงแผนการดำเนินงานของทั้งสององค์กรเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงสาธารณสุข (2539 : 118) ที่พบว่า การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ในสถานีอนามัยและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีน้อยมาก บางครั้งขาดการประสานงานซึ่งกันและกัน บางแห่งขาดการประสานงานซึ่งกันและกันเลย ซึ่งเหตุผลที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระบุไว้คือ ต่างฝ่ายต่างไม่รู้บทบาทของตนเองเนื่องจากไม่มีกฎระเบียบใด ๆ กล่าวถึงประเด็นนี้ไว้ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเองก็ไม่กล้าที่จะเข้าไปประสานงานด้วย หากไม่ได้รับการร้องขอมาก่อน แม้จะได้มีการร้องขอแต่ก็เป็นเรื่องเฉพาะกิจที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะทำเมื่อเกิดปัญหาทางวิชาการที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ ก็จะเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าไปร่วมประชุมด้วยเป็นครั้งคราวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ในสถานีอนามัยได้ระบุถึงปัจจัยสำคัญที่เขาคิดว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลกับสถานีอนามัยไว้ว่า "การประสานงาน" นั่นเอง

2.1.8 การไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำงานประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลบานา

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประสานงานประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ไม่สามารถกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลบานาดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงสาธารณสุข (2539 : 106) ที่กล่าวว่า เพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายได้คือ จะต้องมีการดำเนินการจัดหาหรือสนับสนุนให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านสา

ธารณสุขเพื่อปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากการปฏิบัติงานหน้าที่ในด้านนี้จำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถในด้านวิชาชีพเฉพาะทาง ซึ่งในเบื้องต้นอาจทำได้โดยการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปปฏิบัติงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว เพื่อปฏิบัติงานและฝึกทักษะให้แก่เจ้าหน้าที่และสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาสาธารณสุข และในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขขององค์กร ก็ควรส่งเสริมให้ อสม. ได้เข้าไปมีบทบาทในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า (กระทรวงสาธารณสุข, 2539 : 110)

1. ให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้มีการสนับสนุนทั้งแก่สมาชิก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ
2. ให้มีการบรรจุเนื้อหาการอบรมในเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบล และแนวทางการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลนี้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล
3. ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเองนั้นกระทรวงสาธารณสุขควรมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล 1 คน เข้าเป็นผู้ดำเนินการในงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างจริงจัง

2.1.9 การขาดสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารของทั้งสององค์กร

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า สัมพันธภาพหรือการเข้ากันได้ดีระหว่าง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านากับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล สถานีอนามัยตำบลบ้านาไม่ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดว่าประเด็นดังกล่าว น่าจะส่งผลกระทบต่อการประสานงานนิเทศและการประสานงานร่วมกันของทั้งสององค์กรอย่างแน่นอน เพราะการเข้ากันได้ดีกับผู้อื่นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหารที่ส่งผลต่อหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัว และการพัฒนาความสามารถที่จะเข้ากันได้ดีกับผู้อื่น นับเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหารทุกคน เพราะในโลกมีน้อยคนที่จะสามารถทำงานโดดเด่นตามลำพัง (นภคล เวชสวัสดิ์, 2539 : 24) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การประสานงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคน งาน และจิตใจ ทั้งนี้ก็เพราะว่าการประสานงานนั้นมีได้แต่หมาย ความเพียงแต่ว่า จัดให้มีการประสานงานกันเท่านั้น หากแต่ต้องนำเอา “คน” คือ ผู้ปฏิบัติงานเข้ามาทำงานกันอย่างสมานฉันท์เป็น “ทีมเวิร์ค” (สมพงษ์ เกษมสิน, 2521 : 155)

2.1.10 การขาดการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรทางด้านงานพัฒนาคุณภาพชีวิต

การสื่อสารกับบุคคลดังกล่าวเพื่อช่วยกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านาเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต อุปกรณ์สำคัญในการที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจ

เกิดความร่วมมือและเกิดการประสานงาน คือ การติดต่อสื่อสาร ลักษณะของการสื่อข้อความที่ดีจะต้องเป็นการสื่อข้อความสองทาง ทั้งนี้ก็เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เพราะถ้าการสื่อสารข้อความไม่ดีเกิดการเข้าใจผิดพลาดขึ้น การประสานงานก็จะไม่บังเกิดผลดี (สมพงษ์ เกษมสิน, 2521 : 157) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา เงินประเสริฐศรี (2540 : 109) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารใช้เป็นกลไกของการประสานงานทั้งหมด และแนวคิดของนิตแฮม (Needham, 1981 : 38-41) ที่ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารนิเทศมี 4 อย่างคือ ตัวสารนิเทศ องค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพ ประสบการณ์การสอน พื้นฐานการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

2.2 การปฏิบัติการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้พอจะชี้แนวทางในการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการประสานสารนิเทศระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานาให้เกิดประสิทธิภาพขึ้น โดยการพัฒนาและปรับปรุงตัวแปรทั้ง 6 ดังที่ได้กล่าวมา โดยสามารถสรุปได้ว่าการจัดกระทำอะไรบ้างที่ทำให้ตัวแปรแต่ละตัวมีการเปลี่ยนแปลง และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการประสานสารนิเทศระหว่างองค์กรได้อย่างชัดเจน และการวิจัยครั้งนี้สามารถยืนยัน ได้แก่ ตัวแปร 3 ตัวแปร คือ รูปแบบการดำเนินงาน ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และนโยบายด้านงานสารนิเทศ ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศและพอจะชี้ให้เห็นแนวทางการจัดกระทำตัวแปรทั้ง 6 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการพัฒนาการประสานสารนิเทศร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา ถึงแม้จะยังไม่สามารถกำหนดวิธีการจัดกระทำตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรได้อย่างเด่นชัด ซึ่งเนื่องจากข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และตัวผู้วิจัยเองที่เป็นเพียงบุคคลภายนอกองค์กร ทำให้ไม่มีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานวิจัยในองค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้อย่างเต็มที่ จากการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอได้แก่เพียงเนื้อหาสารนิเทศเพื่อการประเมินโครงการและระบบการจัดเก็บสารนิเทศดังกล่าว

3. การประเมินผล

ผลการปฏิบัติการไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะผู้วิจัยไม่อาจชักจูงหรือโน้มน้าวให้คณะทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาใช้ประโยชน์จากสารนิเทศที่นำเสนอในการประเมินโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดขององค์กร ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ล้มเหลวแต่อย่างใด แต่เกิดแนวคิดที่สำคัญที่ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบานายังไม่มีความตระหนักหรือสนใจที่จะใช้สารนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเท่าใดนัก อาจเพราะเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลบานาไม่มีความจำเป็นในการใช้สารนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน
2. ความไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา ส่งผลให้การจัดทำแผนเน้นเพียงเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแทบทั้งสิ้น และส่งผลให้ไม่มีความจำเป็นในการใช้สารนิเทศที่บ่งชี้ถึงสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนบานาแต่อย่างใด
3. การไม่มีความรู้ความเข้าใจในสารนิเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งได้แก่ จปฐ. และ กชช.2ค

จึงสรุปได้ว่า การใช้สารนิเทศดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลบานาจะต้องใช้ความพยายามในการดำเนินงานพัฒนาสาธารณสุขให้มากขึ้น

ดังนั้น ต้องอาศัยแรงผลักดันจากกระทรวงหลักทั้งกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งควรมีโครงการนำร่องที่เป็นตัวอย่างในองค์การบริหารส่วนตำบลบานาเพื่อให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการใช้สารนิเทศที่เป็นตัวชี้วัดสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของชุมชนก่อนแล้วจึงมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการต่อเนื่องในภายหลัง และที่สำคัญ คือ เพื่อเตรียมการในการรองรับนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การประสานสารนิเทศร่วมกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและสถานีอนามัยตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานาทั้งหมดใช้ข้อมูลและสารนิเทศจากการลงไปคลุกคลีกับชุมชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แก่ชาวบ้านในชุมชน รวมทั้งตัวแทนของชาวบ้านที่เข้ามาทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ดีในการทำงานพัฒนาชุมชน

1.2 ควรมีการประสานงานเพื่อผลักดันและส่งเสริมให้ อสม. ได้เข้าไปมีบทบาทในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาให้มากขึ้น เพื่อสร้างงานพัฒนา

คุณภาพชีวิตและสามารถเป็นตัวจักรสำคัญให้องค์การบริหารส่วนตำบลตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สารนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

1.3 เร่งรัดให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล สถานีนามัยตำบลบานาได้ดำเนินการฝึกหัดและเพิ่มทักษะการใช้สารนิเทศในการวิเคราะห์สภาพปัญหาสาธารณสุขของชุมชนให้แก่คณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลบานา

1.4 กระทรวงมหาดไทยควรเน้นบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประสานงานกับหน่วยงานพันธมิตรในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วย การใช้สารนิเทศเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาที่จะเกิดขึ้นตามมา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยที่ทำการวิจัยประเภทการวิจัยเชิงปฏิบัติการควรเป็นคนที่อยู่ในองค์กรนั้น ๆ เพื่อความสะดวกในการดำเนินงานวิจัยในทุก ๆ ขั้นตอนการวิจัย

2.2 กระทรวงมหาดไทยควรให้ความรู้และสนับสนุนให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการพัฒนางานด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพราะเป็นการวิจัยที่เจ้าหน้าที่และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ซึ่งเริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหา การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา และการติดตามประเมินผล อันก่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งต่องานพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป